

Nr 67.

Ankom till riksdagens kansli den 17 april 1923 kl. 1 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående befrielse för N. A. Degerman m. fl. från skyldighet att utgiva vissa vites- och skadeståndsbelopp.

(4:e avd.)

I en till riksdagen den 16 mars 1923 avlåten proposition, nr 193, vilken hänvisats till statsutskottet för förberedande behandling, har Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bifogat utdrag av statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för samma dag, föreslagit riksdagen medgiva, att G. A. Berg, N. A. Degerman, C. Ekman, F. Isaksson, J. J. Johansson, J. A. Larsson, Ernst Nilsson, A. Wikström och E. A. Öhman må befrias från dem på grund av skiljedom åliggande skyldighet att, i anledning av bristande leverans till statens järnvägar av sliprar, till nämnda järnvägar utgiva vite och skadestånd till belopp, som i statsrådsprotokollet närmare angivits; samt att de belopp, från vilkas gäldande bemälda personer sålunda befrias, må ur statens järnvägars räkenskaper avskrivas.

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till återopade statsrådsprotokollet.

Genom kungörelse den 10 oktober 1915, i behörig ordning införd i allmänna tidningar och ortstidningar, infortrade distriktsförvaltningen vid statens järnvägars V distrikt anbud å 122,000 sliprar, varvid anbud inlämnades av, bland andra, G. A. Berg i Råktjärv, J. A. Larsson i Sundsnäs, Degerselet, N. A. Degerman och E. A. Öhman i Gunnarsbyn, J. J. Johansson i Rödupp, Aug. Wikström i Brännberg, L. E. Nilsson i Svartbyn, Överkalix, Claes Ekman i Niemisel, Felix Isaksson i Hundsjön, K. A. Forsén i Vargbacken och Ernst Nilsson i Luleå.

Sedan de av nämnda personer avgivna anbudena antagits och kontrakt i vederbörlig ordning tecknats, påkallade distriktsförvaltningen i

anledning av bristande leverans skiljedom rörande tillämpningen av de sålunda ingångna kontrakten. I särskilda, den 20 april 1918 meddelade domar förpliktade skiljenämnden nämnda personer att till statens järnvägar utgiva dels försuttet vite och dels skadestånd med belopp, som framgå av nedanstående tablå, däri även angivas de belopp, som sedermera inbetalts:

Namn	Vite	Skadestånd	Summa	Inbetalt	Återstår att inbetala
Berg, G. A., Råktjärv	1,895 57	17,478 08	19,373 65	— —	19,373 65
Degerman, N. A., Gunnarsbyn	730 99	6,654 71	7,385 70	— —	7,385 70
Ekman, Claes, Niemisel	435 27	4,800 01	5,235 28	— —	5,235 28
Forsén, K. A., Vargbacken	255 73	3,000 —	3,255 73	3,255 73	— —
Isaksson, Felix, Hundsjön	1,117 75	8,835 76	9,953 51	— —	9,953 51
Johansson, J. J., Rödupp	633 86	7,340 20	7,974 06	4,800 —	3,174 06
Larsson, J. A., Sundsnäs, Degerselet	904 67	8,110 69	9,015 36	— —	9,015 36
Nilsson, Ernst, Luleå	1,503 46	15,809 94	17,313 40	5,500 —	11,813 40
Nilsson, L. E., Svartbyn, Över-Kalix	386 36	3,773 69	4,160 05	4,160 05	— —
Wikström, Aug., Brännberg	223 90	2,948 06	3,171 96	— —	3,171 96
Öhman, E. A., Gunnarsbyn	596 44	6,526 68	7,123 12	— —	7,123 12
Summa	8,684 —	85,277 82	93,961 82	17,715 78	76,246 04

Sedan därefter vissa verkställighetsåtgärder igångsatts, gjorde samtliga ifrågavarande personer i skrivelse till järnvägsstyrelsen den 19 april 1920 framställning, att styrelsen måtte befria sökandena från utgivande av de ådömda beloppen eller att, därest denna framställning icke skulle kunna bifallas, styrelsen måtte tills vidare och intill dess sökandena blivit i tillfälle att draga sin sak inför regering och riksdag, inhibera alla exekutiva åtgärder rörande omhandlade domar. Till stöd härför anfördes i huvudsak följande:

Vid leveranskontraktens avslutande hade icke meddelats och ingen av sökandena haft anledning tro annat än att, såsom förhållandena varit alla föregående år, hela V distriktets behov av sliprar utgjordes av det omannonserade antalet, 122,000 stycken. Sökandena hade därför såsom vanligt förutsatt, att något annat anbud än deras icke skulle komma att antagas samt att sålunda möjlighet alltid skulle förefinnas för den, vars anbud antagits, att, om han icke själv kunde tillverka vad han åtagit sig, fylla leveransen genom inköp hos dem, vilkas anbud underkänts. Emellertid hade distriktsförvaltningen ifrågavarande år antagit anbud å en betydlig mängd sliprar utöver det omannonserade antalet, vilket omöjliggjort för sökandena att fylla sina leveranser hos andra, enär även dessa ingivit anbud, som antagits. Då likväl det omannonserade behovet, 122,000 sliprar, genom att så många anbud antagits, i allt fall inom föreskriven tid blivit fyllt, hade statens järnvägar genom sökandenas oförmåga att fullgöra sina leveranser i dessas helhet icke satts i något som helst trångmål. Det brukade varje år inträffa, att någon leverantör av olika orsaker bleve befriad från

fullgörande av åtagen leverans, då behovet i allt fall blivit fyllt genom andra leverantörer. Järnvägsstyrelsens erbjudande, att sökandena skulle få avbetala ådömda vites- och skadeståndsbelopp genom att leverera sliprar, hade icke kunnat antagas, då det erbjudna priset för dessa sliprar, varit alldeles för lågt.

Därest verkställighetsåtgärderna fullföljdes, skulle sökandena bliva satta i den svåraste ekonomiska situation. Sålunda skulle Berg, Ekman, Johansson, Larsson och Öhman bliva ruinerade. Deras tillgångar utöver skulderna utgjorde respektive 3,000, 400, 9,000, 4,800 kronor och ett mindre hemman och de hade att försörja, Berg hustru och fem barn, Ekman hustru och sex barn, Johansson hustru och fyra minderåriga faderlösa syskon, Larsson hustru och två barn och Öhman hustru och nio barn. Isaksson hade intet annat än sitt födoråd från det hemman, han tidigare ägt. Hos Degerman skulle visserligen statens järnvägar kunna få ut hela sin fordran, men bleve Degerman, som hade åldrig fader och två minderåriga barn att försörja, därigenom utblottad. L. E. Nilsson vore i goda ekonomiska omständigheter men hade hustru och åtta minderåriga barn samt en åldrig fader att försörja. Ernst Nilsson, Forsén och Wikström vore alla i goda ekonomiska förhållanden och skulle icke hava deltagit i framställningen, därest de icke ansett hela skiljemannaförfarandet i ärendet opåkallat, då statens järnvägar icke lidit någon som helst förlust eller blivit satta i trångmål.

Järnvägsstyrelsen har visserligen funnit fullgiltiga skäl föreligga för att vidhålla kravet mot sökandena men har dock ansett föreliggande omständigheter vara av sådan beskaffenhet, att det torde kunna ifrågasättas, om icke sökandena av nåd borde befrias från utbetalande av ifrågavarande belopp. Styrelsen ansåge emellertid, att en sådan befrielse dock icke borde innebära, att redan inbetalda belopp skulle till vederbörande återlämnas.

Statskontoret, som den 3 februari 1923 avgivit infordrat utlåtande i ärendet, anför bl. a. följande:

Av de sökande hade två, Forsén och L. E. Nilsson, till statens järnvägar till fullo inbetalt dem ålagd ersättning, och tre, Ernst Nilsson, Wikström och Öhman, vore enligt vad länsstyrelsen upplyst, numera försatta i konkurs. Enligt statskontorets åsikt torde det i varje fall icke böra ifrågakomma att återbära redan erlagda belopp — detta gällde även den avbetalning, som gjorts av en av de sökande — eller att avstå från utdelning i pågående konkurser. Vad övriga sökande beträffade, syntes av de verkställda utredningarna framgå, att i några fall — Berg och Ekman — knappast några utsikter förefunnes för kronan att utfå någon del av sin fordran, men att i andra åter — Larsson, Johansson och Degerman — det icke vore uteslutet, att fordringarna helt eller delvis skulle kunna indrivnas. I allmänhet syntes, med hänsyn till vederbörandes levnadsålder, åliggande försörjningsplikt och små ekonomiska förhållanden, omständigheterna kunna betraktas såsom mer eller mindre ömmande, och ett fullföljande av de exekutiva åtgärderna torde komma att ödelägga personernas i fråga ekonomi. Det sagda torde i mindre grad gälla beträffande Degerman, men syntes vid föreliggande ansökans prövning någon åtskillnad svårigen kunna göras mellan de olika sökande.

Ehuru det givetvis alltid måste väcka betänkligheter att eftergiva kronans genom laga utslag fastslagna rätt mot enskilda, ville statskontoret för sin del på grund av de särskilda omständigheterna i detta fall icke motsätta sig, att de sökande efter därom hos riksdagen gjord framställning befriades från erläggande av omhandlade skadestånd och viten, varvid dock, såsom ämbetsverket förut framhållit, efterskänkandet icke torde böra avse de belopp, som redan gäldats, eller den utdelning, som kunde erhållas i pågående konkurser.

Utskottets
yttrande.

Av billighetsskäl vill utskottet tillstyrka förevarande proposition.
Utskottet hemställer,

att riksdagen må medgiva,

a) att G. A. Berg, N. A. Degerman, C. Ekman, F. Isaksson, J. J. Johansson, J. A. Larsson, Ernst Nilsson, A. Wikström och E. A. Öhman må befrias från dem på grund av skiljedom åliggande skyldighet att, i anledning av bristande leverans till statens järnvägar av sliprar, till nämnda järnvägar utgiva vite och skadestånd till belopp, som i statsrådsprotokollet närmare angivits; samt

b) att de belopp, från vilkas gäldande bemälda personer sålunda befrias, må ur statens järnvägars räkenskaper avskrivas.

Stockholm den 17 april 1923.

På statsutskottets vägnar:

ANDERS ANDERSON.

Närvarande: Se under utlåtandet nr 65.
